

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยศึกษาจากตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ประเภทกิจกรรมที่นักศึกษา เป็นผู้นำ อาชีพของบิดาและมารดา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และความคิดเห็นในการบริหารกิจกรรมนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยศึกษาตามวัตถุประสงค์คือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

1. เพื่อศึกษาทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรมแตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีสถานภาพทางสังคมของครอบครัวแตกต่างกัน (อาชีพของบิดา มารดา และรายได้ครอบครัว)
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางสังคม และการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา กับความคิดเห็นในการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมุติฐานเพื่อการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรมต่างกัน มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองแตกต่างกัน
2. ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีสถานภาพทางสังคมของครอบครัวต่างกัน (อาชีพบิดา มารดา และรายได้ครอบครัว) มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองแตกต่างกัน
3. ทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของผู้นำกิจกรรมนักศึกษาในการบริหารกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีการศึกษา 2524 ซึ่งทำกิจกรรมแตกต่างกัน ดังนี้คือ องค์การนักศึกษา สภานักศึกษา พรรคนักศึกษา 4 พรรค

ชมรมฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์ 10 ชมรม ชมรมฝ่ายศิลปะและวัฒนธรรม 11 ชมรม ชมรมฝ่ายกีฬา 16 ชมรม ชมรมฝ่ายวิชาการ 24 ชมรม ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรทั้งหมดที่เป็นผู้นำกิจกรรมนักศึกษา ในตำแหน่งบริหารกิจกรรมนักศึกษาที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ นายกองกิจการนักศึกษา ประธานชมรม รองประธานชมรม เหนืออุทิศ เลขานุการ ปฏิคม รวมผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่นำมาศึกษาครั้งนี้ 279 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้
 - 2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว
 - 2.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดทัศนคติทางสังคมและการเมือง
 - 2.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบโดยเลือกหมายเลขหน้าคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องหรือสอดคล้องมาใส่ไว้ในช่องว่างด้านซ้ายของคำถาม

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดทัศนคติทางสังคมและการเมืองปรับปรุงและดัดแปลงจากแบบสอบถามของ ลีชิต ชีร์เวกิน¹ และ พ.ต.ท. อมร ราชณรงค์ โดยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างประชากร

แบบสอบถามตอนที่ 3 ตามเกี่ยวกับความคิดเห็นการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และประสบการณ์

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบ Rating Scale มี 26 ข้อ แบ่งเป็น 6 ลำดับชั้น ซึ่งมีข้อความด้านปฏิฐาน (positive) คือตั้งเป็นทัศนคติแบบอนุรักษนิยมทั้งหมด ยกเว้นข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 19 มีข้อความด้านนิเสธ (negative) คือเป็นเสรีนิยม

3. การทดสอบและปรับปรุงเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดสอบ หาค่าความเชื่อถือได้ แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา กับผู้นำกิจกรรมนักศึกษาในตำแหน่งรองลงมา ซึ่งไม่ใช่ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่จะใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองใช้เวลา 5 สัปดาห์

แจกแบบสอบถามไป 284 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมา 279 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.27

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ ตามโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (The Statistical Package for the Social Sciences) ณ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอนด้วยกันดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและสถานภาพทางสังคมของครอบครัว ซึ่งสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีทั้งหมด 279 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย 189 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 เป็นหญิงเพียง 90 คน เท่ากับ ร้อยละ 32.1 และในค่านศาสนาที่มีผู้นับถือ ศาสนาพุทธมากที่สุดคือ 261 คนหรือร้อยละ 93.5 รองลงมาคือศาสนาอิสลาม 9 คนหรือร้อยละ 3.2 และ ศาสนาคริสต์มี 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 และมีผู้ไม่ระบุศาสนา จำนวน 3 คน หรือร้อยละ 1.1 ในค่าน ภูมิฐานะผู้ตอบมีภูมิฐานะในภาคกลางเป็นส่วนใหญ่คือมีจำนวน 142 คนหรือร้อยละ 50.8 รองลงมาได้แก่ ภาคใต้มีจำนวน 62 คนหรือร้อยละ 22.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 37 คนหรือร้อยละ 13.2 ภาคเหนือ จำนวน 24 คน หรือร้อยละ 8.6 และภาคตะวันออก 14 คน หรือร้อยละ 14 ในค่านที่พักในปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่อยู่ตบอยู่กับบิดามารดา จำนวน 133 คนหรือร้อยละ 47.5 อยู่หอพัก 90 คน หรือร้อยละ 32.2 อาศัยอยู่กับญาติ 47 คนหรือร้อยละ 16.8 อาศัยวัด 4 คนหรือร้อยละ 1.8 ไม่ระบุจำนวน 5 คนหรือร้อยละ 2.1 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งจำแนกตามประเภทของกิจกรรมนั้นปรากฏว่าชมรมฝ่ายกีฬาที่มีมากที่สุดคือ 55 คน คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาได้แก่องค์กรนักศึกษา สถานักศึกษาและพรคนักศึกษามีรวมกัน 51 คนหรือ ร้อยละ 18.2 ชมรมวิชาการด้านสังคมศาสตร์มี 50 คนหรือร้อยละ 17.9 ชมรมฝ่ายศิลปวัฒนธรรม มี 41 คนหรือร้อยละ 14.6 ชมรมฝ่ายบำเพ็ญสาธารณประโยชน์มี 39 คน หรือร้อยละ 13.9 ชมรมวิชาการ ด้านศาสตร์ปริศนามี 24 คนหรือร้อยละ 8.6 ส่วนชมรมที่มีผู้นำกิจกรรมนักศึกษาตบน้อยที่สุดคือ ชมรมวิชาการ ด้านธุรกิจมีเพียง 19 คน หรือร้อยละ 6.8 เท่านั้น แต่ผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อจำแนกตามอาชีพที่ค่านั้น ปรากฏว่า ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ปรึกษาทำธุรกิจเอกชนหรือธุรกิจส่วนตัวมีมากที่สุด คือ 111 คน หรือร้อยละ 40 รองลงมาได้แก่ ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ปรึกษาอาชีพเกษตรกรรมกร มี 55 คนหรือร้อยละ 19.6เช่นกันเป็น

ข้าราชการทหาร ตำรวจ 45 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 ข้าราชการพลเรือน รัฐวิสาหกิจ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และอาชีพอื่น ๆ อีก 26 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.3 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อจำแนกตามอาชีพมารดา ปรากฏว่า ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีมารดาประกอบอาชีพ ธุรกิจ เอกชน หรือธุรกิจส่วนตัวมีถึง 114 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 รองลงไปได้แก่ อาชีพอื่น ๆ 84 คนคือร้อยละ 30 อาชีพเกษตรกร กรรมกร 46 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ข้าราชการพลเรือน รัฐวิสาหกิจ 22 คน หรือร้อยละ 7.9 และอาชีพข้าราชการทหาร ตำรวจมีน้อยที่สุดคือ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 เท่านั้น และจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่าย ในครอบครัวต่อเดือนปรากฏว่า ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีรายได้ระหว่าง 2,000-6,000 บาท มีมากที่สุดคือ 119 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงไปได้แก่ รายได้ระหว่าง 6,001 - 10,000 บาท มี 77 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 รายได้สูงกว่า 10,000 บาท มี 63 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท มีเพียง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 จากจำนวนผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 279 คน

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 สมมติฐานซึ่งผลปรากฏดังนี้

1. ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรมต่างกัน มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษาทุกประเภทกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยทัศนคติทางสังคมและการเมืองต่างกัน โดยมีชมรมกีฬา มีทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็น เสรีนิยม น้อยที่สุด ($\bar{X} = 53.41$) ชมรมฝ่ายวิชาการคานบริหารธุรกิจ ($\bar{X} = 52.33$) ชมรมฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 51.02$) ชมรมฝ่ายวิชาการคานสังคมศาสตร์ ($\bar{X} = 48.00$) ชมรมฝ่ายวิชาการคาน ศาสตร์ปริทัศน์ ($\bar{X} = 44.47$) องค์การนักศึกษา สำนักศึกษา พรรคนักศึกษา ($\bar{X} = 34.78$) และ ชมรมฝ่ายบำเพ็ญประโยชน์ ($\bar{X} = 32.77$) ซึ่งเป็นเสรีนิยมมากที่สุด

2. ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีสถานภาพทางสังคมของครอบครัวต่างกัน (อาชีพบิดามารดา และรายได้ครอบครัว) มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองแตกต่างกันที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไป ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่บิดามีอาชีพต่างกันมีทัศนคติทางสังคมและการเมืองต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยความเป็น เสรีนิยมจากน้อยไปหามากตามลำดับดังนี้ ผู้นำกิจกรรม

ผู้บริหารซึ่งกลายเป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ($\bar{X} = 50.49$) มีลักษณะเป็นเสรีนิยมน้อยที่สุด - ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่บิดาเป็นข้าราชการพลเรือน รัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = 45.45$) ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่บิดาทำธุรกิจเอกชนส่วนตัว ($\bar{X} = 45.32$) ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่บิดาประกอบอาชีพอื่น ๆ ($\bar{X} = 43.96$) และผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่บิดามีอาชีพเกษตรกร กรรมกร ($\bar{X} = 40.84$)

ในด้านอาชีพของมารดาที่มีผลต่อทัศนคติทางสังคมและการเมืองก็ปรากฏว่า โดยส่วนรวมแล้วผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดามีอาชีพต่าง ๆ นั้นมีทัศนคติทางสังคมและการเมืองต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยความเป็นเสรีนิยมจากน้อยไปหามาก ตามลำดับดังนี้ ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดาเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = 50.77$) ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดาเป็นข้าราชการทหาร ตำรวจ ($\bar{X} = 49.31$) ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ ($\bar{X} = 45.51$) และผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดาเป็นเกษตรกร กรรมกร ($\bar{X} = 38.87$)

ส่วนผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีรายได้ เป็นค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครอบครัวต่างก็มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยความเป็นเสรีนิยมจากน้อยไปหามากตามลำดับดังนี้ ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดาเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ($\bar{X} = 50.77$) ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดาเป็นข้าราชการทหาร ตำรวจ ($\bar{X} = 49.31$) ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ ($\bar{X} = 45.51$) และผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มารดาเป็นเกษตรกร กรรมกร ($\bar{X} = 38.87$)

ส่วนผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีรายได้ เป็นค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครอบครัวต่างก็มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองต่างกัน และมีคะแนนเฉลี่ยความเป็นเสรีนิยมตามลำดับ ดังนี้ ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาท ($\bar{X} = 47.83$) ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีรายได้ 6,001-10,000 บาท ($\bar{X} = 46.46$) ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีรายได้ 2,000-6,000 บาท ($\bar{X} = 44.35$) และผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท ($\bar{X} = 36.75$)

3. ทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา ในการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ระดับ .01 มีค่าสหสัมพันธ์ 0.1524

ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองแบบเสรีนิยมต่ำ เห็นด้วยกับการบริหารกิจกรรมนักศึกษา และผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองแบบเสรีนิยมสูงไม่เห็นด้วยกับการบริหารกิจกรรมนักศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษา ใต้แบ่งออกเป็น 3 ตอน จะได้อภิปรายผลการวิจัย เป็นตอน ๆ ตามลำดับ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพผู้นำกิจกรรมนักศึกษา

จะเห็นว่าผู้นำกิจกรรมนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย แสดงว่าสังคมไทยยังนิยมผู้ชายเป็นผู้นำ แต่อย่างไรก็ตามผู้หญิงก็เข้ามามีบทบาทในทางผู้นำเพิ่มขึ้นกว่าในอดีตมาก ส่วนการนับถือศาสนาในส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ มีศาสนาอื่นน้อยมาก ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง และในภาคใต้ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สุดโดยอาศัยอยู่กับบิดา มารดา เป็นส่วนใหญ่ มีบางที่อยู่หอพัก ผู้นำกิจกรรมนักศึกษามีบิดา มารดา ทำธุรกิจเอกชน หรือธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง สำหรับประเภทกิจกรรมนักศึกษานั้นส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจากชมรมกีฬา ทั้งนี้เพราะชมรมกีฬามีมากที่สุดส่วนจากชมรมวิชาการทำธุรกิจมีน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ทัศนคติทางสังคมและการเมือง

ในเรื่องสังคมปัจจุบันนี้ ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาเห็นว่า โจรผู้ร้ายมีอันตรายต่อสังคมมาก สมควรถูกลงโทษสถานหนัก และในระบบการปกครองของไทยการตรวจหาหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งจำเป็น เพราะผู้นำกิจกรรมนักศึกษามีความเห็นว่า ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองมีความสำคัญ เห็นความคิดที่จะมุ่งเปลี่ยนแปลงพัฒนาระบบสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อย่างเช่น การเกินขีดวินัยใช้การ แสดงออกที่ผิด ตรงข้ามกลับทำให้มีความวุ่นวายในบ้านเมือง พลังอิทธิพลจึงค่อย ๆ เสื่อมลงตามลำดับ จนรัฐบาลทำรัฐประหารขึ้น บทบาททางการเมืองของนักศึกษาจึงถูกระงับไปอีกครั้ง ๑ ขบวนการสนับสนุน ความคิดเห็นของนักวิชาการ และผู้สังเกตการณ์ทางการเมืองหลายท่านที่เห็นว่านักศึกษาได้กลับมาสำรวจบทบาทตนเองมากขึ้น และดำเนินการกันต่าง ๆ ควบคู่ความสุจริตรอบคอบมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้นำกิจกรรมนักศึกษาเห็นว่าแก่นักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการที่ศึกษาของแต่ละบุคคล แต่ไม่ควรมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมืองด้วย ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์นั้นเห็นว่า

¹ ฝรั่ง สีนสวัสดิ์, อุปสรรคของระบอบประชาธิปไตย, หน้า 29-48.

ไม่ควรใช้ชีวิตที่รุนแรง ควรปล่อยโอกาสให้หลักจริยามอบตัวต่อทางราชการในเรื่องของชีวิตนั้น เขาเห็นว่า
 ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนดีและไว้วางใจใ้ฐานะของบุคคลในสังคม มีได้เป็นผลมาจากกรรมดีกรรมชั่วใน
 ปางก่อนสำหรับผู้หญิงแม้เป็นเพศที่อ่อนแอ แต่ก็สามารถรับผิดชอบงานบริการและการบริหารประเทศได้
 เท่าเทียมผู้ชาย แม้เขาเป็นผู้แทนของนักศึกษาทั้งปวงแต่เขาก็เห็นว่าไม่ควรมีสิทธิเหนือกว่านักศึกษาทั่วไป
 ถ้าจะกล่าวละเอียดอีกต่อไป จะพบว่าผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรม
 ต่างกันมีทัศนคติทางสังคมและการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรมประเภท
 บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ประเภทองค์การนักศึกษาสถานศึกษาและพรรคนักศึกษามีทัศนคติทางสังคมและ
 การเมืองทางเสรีนิยมสูงที่สุด ส่วนผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรมประเภทกีฬา ศิลปะและวัฒนธรรม
 มีทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็นเสรีนิยมต่ำที่สุด การที่ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรมประเภท
 บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ องค์การนักศึกษา สถานศึกษาและพรรคนักศึกษามีทัศนคติทางสังคมและ
 การเมืองสูง อาจ เป็นเพราะว่ากิจกรรมหลายอย่างช่วยส่งเสริมและมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมือง
 สร้างหลักแนวประชาธิปไตยให้ก้าวหน้า อาทิเช่น การจัดตั้งค่ายอาสาพัฒนาในชนบทที่ห่างไกลความ
 เจริญ ปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงสิ่งเก่าให้ใหม่สภาพดีขึ้น ช่วยอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา และ
 กิจการบ้านเมือง ซึ่งจะ เป็นแนวทางกระตุ้นให้ผู้บริหารดำเนินนโยบายสิ่งนั้น ๆ ให้ถูกต้องด้วยความระมัด
 ระวังยิ่งขึ้น เป็นการเผยแพร่ความคิดเห็น หากความเจริญทางปัญญา (wisdom) และเปลี่ยนความคิด
 เห็นซึ่งกันและกัน สำหรับ เนื้อหาวิชาการมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางสังคมและการเมืองมีน้อย จากผล
 การวิจัยจะ เห็นว่าผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็นเสรีนิยมในลำดับรองลงมา
 ได้แก่ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มาจาก ชมรมวิชาการด้านสังคมศาสตร์ ด้านศาสตร์บริสุทธิ์ และด้านบริหาร
 ธุรกิจ ตามลำดับ ผลการวิจัยที่เป็นดังนี้ ตรงกับการวิจัยที่ทำทั้งภายในประเทศและการวิจัยในต่างประเทศ
 ซึ่งได้ผลคล้ายคลึงกันโดยอ้างไว้ในวรรณคดีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 จะสรุปได้ความดังต่อไปนี้²

¹ สุวรรณ บุญลพ, สันต์ สุวรรณเลิศ, สำราญ เขตนุช "การศึกษานในวิทยาลัยวิชาการศึกษามีส่วนช่วยส่งเสริมอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างไร" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ฉบับบัณฑิตศึกษา ฉบับที่ 10 กันยายน, 2513), หน้า 61.
² บรรพต วีระสัย, สังคมวิทยาการเมือง (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519), หน้า 107.

1. นักศึกษาในสาขามนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์ทางด้านทฤษฎีมีแนวโน้มที่จะยุ่งเกี่ยวกับการเมืองโดยเอนเอียงไปทาง เสรีนิยม มากกว่าผู้ที่อยู่ในสาขาภาสภภิติ หรือภาคทดลองที่ประกอบอาชีพไคท์ที่

2. สำหรับผู้ที่อยู่ในสาขาเกษตรกรรม แพทย์ วิศวกรรม หรือบริการธุรกิจ มีแนวโน้มที่สนใจเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับอาชีพของตนโดยเฉพาะ

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้พอจะกล่าวได้ว่า ทักษคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกันตามประเภทกิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาการ นักศึกษาเป็นปัญชชนที่มีกิจกรรมทางปัญญาที่สังคมเห็นได้ ในการศึกษาปัญญาชนในสังคมนี้ ศาสตราจารย์เฮอเบอร์ท ฟิลลิปส์ แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ได้แบ่งคนประเภทนี้ออกเป็นสองพวก พวกแรกได้แก่ ปัญชชนที่มีบทบาทในการรักษา สงวนไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติเผ่าพันธุ์ ขยายความและประกาศคุณธรรมนั้นต่อ ๆ ไป จะเรียกว่า ปัญชชนหัวเก่า (Tradition-Oriented) ส่วนอีกพวกหนึ่งได้แก่พวกปัญญาชนหัวใหม่ (Change-Oriented) คือพวกที่มุ่งเปลี่ยนแปลง สัมพันธูให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากของเก่าไปสู่ของใหม่หรือความคิดใหม่ ชอบครุ่นคิด และโฆษณา ถึงความคิดใหม่ ๆ เป็นนิจกล่าวคือ พวกแรกเป็นพวกที่มองย้อนเข้าไปในอดีต พวกหลัง เป็นพวกที่ยกย่องในอนาคต ที่กล่าวมานั้นมิได้มุ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญชชนหัวใหม่ดีกว่าปัญญาชนหัวเก่า เพราะบุคคลสองประเภทนี้มีบทบาทในสังคมไม่เหมือนกัน

สิ่งที่ค้นพบอีกประการหนึ่งพบว่า มีความแตกต่างระหว่างชนชั้นกล่าวคือ ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาซึ่งบิคามารดา เป็น เกษตรกร กรรมกร มีรายได้ต่ำมีทัศนคติทางสังคมและการเมืองเป็น เสรีนิยมสูง ส่วนบิดา มารดา ที่เป็นข้าราชการทหาร ตำรวจ มีทัศนคติทางสังคมและการเมืองเป็น เสรีนิยมต่ำผลการวิจัยนี้ไม่เหมือนการวิจัยในต่างประเทศซึ่งมีฐานะทางสังคมและ เศรษฐกิจสูง มีทัศนคติทางการ เมือง เป็น เสรีนิยม ข้อมูลที่ได้รับครั้งนี้ เป็นแนวทางที่ค่อนข้างจะชี้ชัดถึงความแตกต่างของชนชั้นในเรื่องเกี่ยวกับชนชั้นนี้ค่อนข้างสอดคล้องแนวอภิปรายของ คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx)

¹ กมล สมวิเชียร, ประชาธิปไตยกับสังคมไทย (บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, กรุงเทพฯ, 2516) หน้า 69.

ซึ่งสรุปความได้ว่า สิ่งแวดล้อมทางวัตถุของมนุษย์เป็นเครื่องกำหนดค่านิยมมนุษย์ เมื่อสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ
 เปลี่ยนไปค่านิยมก็เปลี่ยนไปด้วย มารกซ์เห็นว่า ประวัติศาสตร์ของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับ
 ปัจจัยในทางวัตถุหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ทำหน้าที่ในการผลิต และการแบ่งปันสิ่งที่เกิดจากการ
 ผลิตซึ่งอาจเรียกว่าคือ สินค้าและบริการ กลุ่มคนผู้เป็นพลังในการผลิต และวิธีการแบ่งปันผลผลิตนี้เอง
 เป็นเครื่องกำหนดค่านิยมของมนุษย์ในค่านอื่น ๆ ด้วยเช่น การเมืองศีลธรรม กฎหมาย ศาสนา
 และวัฒนธรรม สำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 มีการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติที่เน้นการ
 พัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลักก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมาก คนรวยมีโอกาสลงทุนด้าน
 อุตสาหกรรมมากจึงเป็นการเพิ่มช่องว่างในเรื่องรายได้และความเป็นอยู่ระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้น
 ความเจริญต่าง ๆ อยู่ที่กรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ๆ ไม่ที่เมือง ค่าครองชีพสูงขึ้น ส่วนพวกกรรมกร
 เกษตรกร คนยากจนกลับได้รับความลำบากเพิ่มขึ้นและมีโอกาสได้รับการบริการด้านการศึกษา สาธารณ
 สุขจากรัฐบาลไม่ทั่วถึง ความแตกต่างระหว่างคนรวยกับคนยากจนได้เพิ่มมากขึ้นทุกทีจนเห็นได้ชัด ความ
 แตกต่างนี้ได้ผลักดันให้นักศึกษา เริ่มสงสัยในระบบที่เป็นอยู่และบทบาทของตนเองการที่สภาพสังคมชนบท
 ของไทยที่เปลี่ยนมาเป็นสังคมมวลชน (mass society) ได้มีผลกระทบต่อลักษณะความสัมพันธ์ของ
 บุคคล เช่นความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดากับบุตรห่างเหินกัน มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันเพื่อความ
 อยู่รอด ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้นักศึกษาขาดความมั่นคงทางจิตใจ (psychological insecurity)
 ก่อให้เกิดความตึงเครียดและความคับแค้น (tension & frustration) ในสถานภาพและ
 บทบาท ในครอบครัวที่ยากจน นักศึกษาจะเกิดความรู้สึกขาดความยอมรับทางสังคม (social
 deprivation) เนื่องจากรายได้น้อยไม่ทัดเทียมคนอื่น อันเป็นแรงกระตุ้นที่คอยกดดันให้นักศึกษา
 ต้องแสวงหาหรือกระทำการบางอย่าง เพื่อสร้างปมเด่นให้บรรลุดังความมั่นคงทางจิตใจหรือความพึงพอใจ
 ในชีวิต (self-actualization or self-fulfillment)²

¹ เอมร์ค สีนส์วีสส์, สังคมกับการปกครอง (สำนักพิมพ์แพรววิทยา: กรุงเทพฯ: 2521),
 หน้า 154-155.

² Harold Lasswell, อธิบายว่า การเข้ามาแสวงหาอำนาจการเมืองของบุคคลหรือ
 เข้ามาเล่นการเมือง เนื่องจากแรงจูงใจที่ซ่อนเร้นอยู่ คือ เป็นการทดแทนการสูญเสียทางจิตที่เกิดขึ้น
 ในวัยเด็ก (compensating for psychological deprivations) ไปรคดูใน Robert Dahl,
Modern Political Analysis, p. 67.

ปฏิกริยาโต้ตอบอาจแสดงออกได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสวงหาความดีงาม ความเป็นธรรมในสังคม ความเชื่อโมทรมาทาง เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นและมีผลต่อความรู้สึกทางจิตใจ นักศึกษาส่วนหนึ่งจึงเริ่มใช้สติปัญญาแสวงหาความดีงามและความยุติธรรมของสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกจึงเป็นในรูปเข้ามาจับมือจับข้อต่อสังคมโดยการนำเพชฌณีให้เป็นประโยชน์ เช่น การทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ การสอนหนังสือเด็กในแหล่งสลัม การกระทำดังกล่าวเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องจากประชาชนทั่วไป ซึ่งมีผลให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ และภาคภูมิใจ

โดยสรุปอาจจะแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีส่วนนิกทางการ เมืองตามลักษณะต่อผู้เพื่อชนชั้นของตนผู้ที่ยากจนกว่าก็แสดงออกในลักษณะการแสวงหาความยุติธรรม ส่วนผู้มีสถานะทางสังคมก็จะแสดงทัศนคติออกมาในรูปการพิทักษ์ชนชั้นหรือกลุ่มคนพื้นฐานของครอบครัวตน ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่สอดคล้องกันคือ

ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่บิดา มารดา เป็นทหารหรือตำรวจและมีรายได้สูงนั้น ผลการวิจัย แสดงว่าทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็น เสรีนิยมต่ำที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะของกลุ่มอาชีพที่ช่วยกระตุ้น หลอหลอมทัศนคติแก่สมาชิกในกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ถ้ากลุ่มอาชีพ คมีระ เบียบเคร่งครัด ใช้อำนาจกดขี่บุคคลนั้นก็จะถูกหลอหลอมให้เป็นเช่นนั้น จากครอบครัวจะถูกถ่ายทอดค่านิยมที่แตกต่างในรูปแบบการสนทนา การบังคับกคขี่ การใช้อำนาจ เป็นต้น ตัวอย่าง เช่น บิดาเป็นทหาร ส่วนใหญ่ก็จะอยู่กับบุคคลที่เป็นทหารจะต้องอยู่ในระเบียบวินัยและอาจจะมี ความเชื่อซึ่งคนกลุ่มอื่นในสังคมไม่มี เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์หรือภัยของคอมมิวนิสต์ ในหมู่ทหารจะทางกันออกไปจากคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน แต่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยหรือ เป็นศิลปิน หรือ เป็นข้าราชการพลเรือน² ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสภาพอาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และรายได้ครอบครัว จะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสภาพทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาได้

¹ ประสิทธิ์ สวาสดิ์กฤติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 282.

² อรรถ สิ้นสวัสดิ์, "การได้มาซึ่งลักษณะนิสัย" จิตวิทยาการเมือง (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2518), หน้า 34.

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการบริหารกิจกรรมนักศึกษา

ข้อมูลที่ได้รับในส่วนนี้ปรากฏว่า ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่มีทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็นเสรีนิยมสูง อันใดแก ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรมประเภทบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ องค์การนักศึกษา สถานศึกษา มีบิคมารทเป็นเกษตรกรหรือกรรมกร และมีรายได้ต่ำ นักศึกษากลุ่มดังกล่าวนี้ไม่ค่อยเห็นด้วยกับการบริหารกิจกรรมนักศึกษา ส่วนผู้นำนักศึกษาที่มีทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็นเสรีนิยมต่ำ อันใดแก ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่ทำกิจกรรมประเภท กีฬา ศิลปวัฒนธรรม วิชาการ กานศศร บริสุทธิ ชุทธิจแลมีรายได้สูง นักศึกษากลุ่มดังกล่าวเห็นด้วยกับการบริหารกิจกรรมนักศึกษา ที่เป็นดังนี้หาจะเนื่องมาจากว่ากิจกรรมประเภทกีฬา ใจงประมาณสูงที่สุดมากกว่ากิจกรรมประเภทอื่น ซึ่งได้แสดงรายการงบประมาณกิจกรรมนักศึกษา ปีการศึกษา 2525 ไว้แล้ว ในภาคผนวก ผลดังกล่าวทำให้นักศึกษาฝ่ายกีฬาพอใจฝ่ายบริหาร และนำความไม่พอใจแก่นักศึกษาที่ทำกิจกรรมประเภทอื่น ๆ ซึ่งเห็นว่ากิจกรรมประเภทกีฬาใจงประมาณมาก แต่ใจงประโยชน์แก่นักศึกษาเพียงส่วนน้อย มุงการแข่งชันเป็นสำคัญ นับตั้งแต่เปิดมหาวิทยาลัยเป็นต้นมา มหาวิทยาลัยมุ่งส่งเสริมการกีฬาอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่มหาวิทยาลัยให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป

ถ้าจะพิจารณาโดยส่วนรวม จะพบว่าผู้นำกิจกรรมนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการบริหารกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยแก่นักศึกษา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ นักศึกษามีสิทธิเลือกตั้งอธิการบดีได้ เป็นต้น มหาวิทยาลัยยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและมีอิสระในการจัดกิจกรรมตามความต้องการ

ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่ามหาวิทยาลัยใจจัดให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมยังไม่เพียงพอ รวมทั้งการบริการคานสถานที่และอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมยังไม่เพียงพอ การพิจารณาจัดสรรงบประมาณแก่กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ยังไม่ค่อยยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ผ่านมาทั้งหมด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 2 ตอน กล่าวคือ ตอนที่ 1 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตอนที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารกิจกรรมนักศึกษา

1.1 จากกรวิจัยนี้ ผู้บริหารควรตั้งข้อสังเกตว่ากิจกรรมผ่านเข้าเพื่อสาธารณประโยชน์ องค์การนักศึกษา สภานักศึกษา และพรรคนักศึกษานั้นมีทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็นแบบเสรีนิยมมากกว่ากลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งนี้จึงควรให้คำแนะนำเขาให้นำความคิดไปใช้ในทางที่เกิดประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยและแก่สังคม การส่งเสริมให้คณาจารย์ได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาในกลุ่มนี้

1.2 เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง แบ่งเป็นชมรมต่าง ๆ มากมาย ผู้บริหารน่าจะได้มีการสัมมนา ประชุมตกลงกันจัดสรรงบประมาณอย่างยุติธรรม ความเหมาะสมว่ากิจกรรมใดมีประโยชน์แก่นักศึกษา เป็นส่วนใหญ่ และกิจกรรมใดมีประโยชน์แก่นักศึกษาเพียงส่วนน้อย

1.3 ในการบริหารงานกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัย นั้นให้อิสระและปลุกฝังความเป็นประชาธิปไตยแก่นักศึกษาอย่างมากอยู่แล้วซึ่งนับได้ว่าเป็นสิ่งที่สถาบันระดับอุดมศึกษาควรดำเนินการ เพื่อเป็นรากฐานให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจ กล้าคิดริเริ่ม และรู้จักบทบาทของทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี นับได้ว่าเป็นการบรรเทาทุกข์ของประชาธิปไตยเบื้องต้นให้แก่หมู่นักศึกษานั้นเอง

1.4 การวิจัยนี้เป็นแนวทางสำหรับการบริหารกิจกรรมนักศึกษา ผู้บริหารจะได้ข้อสังเกตว่า ผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่บึกบึน ภาครัฐมีอาชีพเป็นเกษตรกร กรรมกร มีทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็นเสรีนิยมมากกว่าอาชีพอื่น ส่วนผู้นำกิจกรรมนักศึกษาที่บึกบึน ภาครัฐเป็น ทหาร ตำรวจ มีทัศนคติทางสังคมและการเมือง เป็นเสรีนิยมน้อยกว่าอาชีพอื่น ๆ ผู้บริหารจึงพึงระลึกรว่านักศึกษาแต่ละกลุ่มมีแนวความคิดและความต้องการต่างกัน ผู้บริหารควรทราบธรรมชาติของเขา เพื่อจะได้บริหารงานได้อย่างขึ้น

1.5 การจัดบริการในทันอาคารสถานที่และอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมควรจัดให้เพียงพอแก่ความต้องการของนักศึกษาที่มารับบริการ

1.6 การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมควรจัดให้เพียงพอับความต้องการของนักศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะมีการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติทางสังคมและการเมืองของผู้นำกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมิด กับวิทยาลัยเอกชน และมีการเปรียบเทียบทัศนคติทางสังคมและการเมืองด้วย

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติทางสังคมและการเมืองของนักศึกษาในคณะเดียวกัน แต่คนละชั้นปี เช่น นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย